

بررسی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد در شهر مشهد و راهکارهای مبارزه با آن

علیرضا حیدر نژاد^۱، محمدعلی عامری^۲

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۱/۱۷ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۱/۲۸

چکیده

هدف: سرقت پدیده‌ای است که امنیت مالی و جانی افراد را تهدید می‌کند. پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد در شهر مشهد و ارائه راهکارهای نوین مبارزه با آن انجام شده است. **روش:** تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی است و به روش پیمایشی - تحلیلی انجام شده است. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شده است. جامعه آماری این تحقیق، شامل کلیه کارشناسان و مسئولین دست‌اندرکار پیشگیری، کشف و مبارزه با سرقت‌های خرد با سابقه بیش از ۵ سال اشتغال در پلیس آگاهی و کلانترهای سطح شهر مشهد بوده که حجم نمونه به تعداد ۹۶ نفر محاسبه شده است. پس از ورود داده‌ها در نرم‌افزار SPSS ضریب آلفای کرونباخ برای آزمون پایایی در این تحقیق نمره ۰/۹۶ به دست آمده است.

یافته‌ها: برابر بررسی‌های صورت گرفته با توجه به یافته‌های مربوط به شاخص عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد مشخص می‌شود میانگین شاخص فوق ۴/۴۸ می‌باشد که بیانگر آن است که عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد بالاتر از حد متوسط می‌باشد. با توجه به ضریب تعیین و تأثیر می‌توان گفت که چهار عامل نداشتن پاس‌های ثابت با وزن بتای (۰/۲۴۱)، حضور نگهبان محله با وزن بتای (۰/۱۷۷)، آموزش عوامل انتظامی با وزن بتای (۰/۱۴۹)، فناوری‌های نوین با وزن بتای (۰/۱۴۲) به ترتیب بیشترین عامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد اثری تعیین‌کننده‌تری دارد.

نتیجه‌گیری: در منطقه مورد بررسی نتایج نشان می‌دهد، توجه به مسائلی از جمله داشتن‌های پاس‌های ثابت، حضور مستمر نگهبان محله، آموزش عوامل انتظامی و استفاده از فناوری‌های نوین می‌تواند تأثیر بسزایی در کاهش سرقت‌های خرد ایفا نماید.

کلیدواژه‌ها: سرقت، سرقت‌های خرد، عوامل انتظامی، مشهد

۱- استادیار رشته جامعه‌شناسی و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی-تهران-ایران (نویسنده

مسئول). Email: (alirezahaydarnejad@gmail.com)

۲- استادیار رشته مدیریت پیشگیری از جرم و عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم انتظامی و مطالعات اجتماعی-تهران-ایران.

مقدمه

سرقت پدیده‌ای است که هم‌زمان بر هم‌زننده امنیت مالی و جانی دیگری می‌باشد، به عبارت دیگر سارق با ارتکاب سرقت سعی می‌کند، وضعیت خود را با تجاوز به مال دیگری بهبود ببخشد. ایجاد حس تهدید مالی و جانی در افراد جامعه، ضمن آنکه تا حد زیادی انگیزه آنان را برای تلاش و کسب دارایی مشروع تضعیف می‌کند، تسهیل‌کننده هرج و مرج در مناسبات و روابط اجتماعی و به دنبال آن تزلزل در بنیان‌های نظم عمومی و تقویت بی‌سازمانی اجتماعی است. رفع نیازهای فردی و جمعی به هر شیوه ممکن از طریق تجاوز به اموال غیر و همچنین انتخاب «الگوی سرقت» به عنوان شیوه‌ای برای تقویت خرده‌فرهنگ‌ها بزهکاری، ظهور و شیوع سایر جرائم اجتماعی را به دنبال دارد (بیات، ۱۳۹۴: ۶۱).

نرخ وقوع سرقت در کل کشور طی سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۰، روند صعودی داشته و از ۱۶۶/۷۴ در هر صد هزار نفر جمعیت در سال ۱۳۸۰ به ۲۶۹/۵۶ در هر صد هزار نفر جمعیت افزایش یافته است. البته لازم به ذکر است که نرخ وقوع سرقت در سال ۱۳۸۳ به ۳۰۲/۷۳ در هر صد هزار نفر جمعیت رسیده است که رقم چشمگیری می‌باشد (بیات، ۱۳۹۴: ۶۱). همچنین روند وقوع سرقت طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۸۸ به تفکیک وقوع هر سال (۱۲٪ در صد: ۱۳۸۸، ۱۷٪ در صد: ۱۳۸۹، ۱۹٪ در صد: ۱۳۹۰، ۲۴٪ در صد: ۱۳۹۱ و ۲۹٪ در صد: ۱۳۹۲) روند صعودی را نشان می‌دهد (معاونت عملیات ناجا، ۱۳۹۲) و بالاترین میزان سرقت در این سال‌ها در استان‌های تهران، قم و مشهد و پایین‌ترین آن در استان‌های سیستان و بلوچستان، ایلام و یزد گزارش شده است (عبداللهی، ۱۳۸۷، ۱۵) و این نشان‌دهنده این مسئله است که جرم سرقت در شهر مشهد به عنوان یک آسیب و معضل اجتماعی است. از طرفی در شهرستان مشهد با استناد به آمارهای موجود در سال ۹۴ تعداد ۸۲۴ فقره سرقت به وقوع پیوسته که این تعداد در

سال ۹۵ به ۸۳۴ فقره رسیده است. در این آمارها در سال ۹۴ تعداد ۱۶۲ فقره از کل سرقت‌ها، سرقت کیف‌قاپی بوده که در سال ۹۵ به ۱۹۵ فقره افزایش رسیده است. در هر صورت سرقت با توجه به همه مسائلی که بالا مطرح شد اتفاق می‌افتد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۱۱).

گزارش‌ها و روند مسائل اجتماعی (جرایم و آسیب‌های اجتماعی) کشور طی سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۲ نشان می‌دهد که جرم سرقت همیشه یکی از پنج اولویت اول مسائل اجتماعی کشور در طی این ۸ سال بوده و روندی صعودی داشته، به طوری که سرقت وسایل و قطعات خودرو در شش‌ماهه اول سال ۱۳۹۲ در اولویت چهارم مسائل اجتماعی کشور است. همچنین نتایج آمار جرایم در شهر مشهد نشان می‌دهد که سرقت لوازم داخل خودرو از اولویت‌های اول در این شهر می‌باشد (معاونت اجتماعی ناجا: ۱۳۹۲). آمار وقوع سرقت مغازه نشان می‌دهد که در بین سایر سرقت‌ها جایگاه بالایی را به خود اختصاص داده است. برابر آمار، در سال ۱۳۹۲ در شهر مشهد ۲۰۲۷ فقره سرقت قطعات داخل خودرو و در استان خراسان رضوی به ثبت رسیده است. مسلماً آمار واقعی سرقت بسیار بیشتر از آمار اعلام‌شده می‌باشد به دلیل اینکه بسیاری از مالباختگان به دلایل مختلف از جمله ارزش پایین اموال به سرقت رفته، عدم وقت کافی برای پیگیری پرونده، احتمال ضعیف شناسایی سارقین و کشف اموال مسروقه، تمایلی به اعلام سرقت خود ندارند (مجیدی، ۱۳۹۳: ۱۴).

شهرستان مشهد به علت مرکزیت استان خراسان رضوی به دلایل زیاد از جمله پیشرفت‌های اقتصادی، افزایش مهاجرت‌ها از جمله مهاجرت جوانان جویای کار، تراکم جمعیت شهری، فزونی پول و سرمایه و... دچار انواع آسیب‌های اجتماعی مانند قتل، کلاهبرداری و سرقت خصوصاً سرقت داخل خودرو گردیده چرا که بافت اجتماعی شهرستان بیشتر کارگری می‌باشد و کارگرها نیز بیشتر به صورت شیفتی کار می‌کنند.

معمولاً در ساعاتی از روز منازل خالی می‌گردد که انجام سرقت برای عاملین مهیا می‌گردد. این امر تنها امنیت فردی بلکه باعث به وجود آمدن دلهره و ترس که نهایتاً امنیت اجتماعی به مخاطره می‌افتد. در ۱۰ سال گذشته میزان این جرم بسیار افزایش یافته و عدم اتخاذ تدابیر لازم در خصوص پیشگیری از وقوع آن هزینه‌های گزاف انسانی و مالی داشته است. با توجه به اینکه این شهرستان به‌عنوان یکی از قطب‌های صنعتی و مهاجرپذیر در کشور در حال مطرح شدن است آسیب‌های اجتماعی ناشی از عوامل فوق این موضوع را خدشه‌دار می‌کند با توجه به موارد فوق و تبعات نامطلوب روانی اجتماعی ناشی از جرم سرقت در منازل، مطالعه حاضر در باب بررسی عوامل انتظامی در پیشگیری از این جرم در شهر مشهد ضرورت می‌یابد. پژوهش‌های جامعه‌شناختی در مورد عوامل اجتماعی سرقت، بیانگر آن است که بین سرقت و افزایش بی‌رویه جمعیت، افزایش نرخ بیکاری، فقر، بالا رفتن مخارج زندگی و تغییرات سریع در الگوهای مصرف، تغییر در هرم سنی و جوانی جمعیت و تراکم جمعیت مهاجر و جابه‌جایی جمعیت رابطه معنی‌دار و مثبت وجود دارد. به‌علاوه کاهش کنترل‌های رسمی و غیررسمی و عدم رعایت موارد ایمنی توسط مردم موجب افزایش سرقت در جامعه می‌شود (صادقی، ۱۳۸۰: ۱۹۷).

بنابراین سرقت یکی از عواملی است که موجب برهم خوردن نظم و آرامش جامعه می‌شود و این گونه حرکات تأثیر عمیقی در ایجاد ناامنی و وحشت میان افراد دارد. چنانچه کلاترها و پاسگاه‌ها نتواند به‌طور قاطع با آن برخورد و عاملان آن را به‌موقع دستگیر کنند، باید در انتظار ناامنی‌های دیگری نیز بود. عوامل اجرایی نیروی انتظامی که عمده‌ترین مأموریتشان ایجاد و حفظ نظم و امنیت است، وظیفه دارند به‌طور جدی و قاطع با این گونه سرقت‌ها مبارزه کنند و این امر جز با شناخت و آگاهی لازم و کافی از علل گرایش به سرقت و چگونگی وقوع و کشف آن ممکن نیست. به نظر می‌رسد

پرداختن به علل و عوامل انتظامی پدیده سرقت در کنار سایر عوامل اثرگذار، برای شناخت عمیق‌تر این پدیده و پیامدهای مخرب فردی و اجتماعی آن اهمیت زیادی دارد، پس محقق در این پژوهش در نظر دارد که به بررسی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد در شهر مشهد و ارائه راهکارهای نوین مبارزه با آن پردازد.

مبانی نظری

نیروهای پلیس به‌تنهایی نمی‌توانند روند جرم و بی‌نظمی را مهار کرده و کنترل اجتماعی را اعمال کنند؛ آن‌ها برای پیشگیری از جرم و حل مشکلات محلی، نیاز به همکاری و کمک گروه‌های اجتماعی و انجمن‌ها، دارند. یکی از ابزارهای پلیس برای تقویت تدابیر پیشگیرانه انتظامی اطلاع‌رسانی انتظامی و افزایش گشتی‌های پلیس و مجهز بودن گشتی‌ها بود که از آن استفاده می‌کنند. همچنین بسیاری از شیوه‌های رایج برای حضور مشهود پلیس عبارت از گشت پیاده، گشت سواره با اسب، گشت سواره با دوچرخه هستند. پلیس می‌تواند از طریق ارائه اطلاعات کلی در مورد شیوه‌های اجتناب از بزه دیدگی به جامعه به پیشگیری از جرم کمک کند (گیدنز^۱، ۱۳۷۳: ۱۶۵). بی‌توجهی مردم به هشدارهای پلیس، عدم کاربرد ابزار تکنولوژیک در حفاظت از اموال، امنیت محله‌ای، موقعیت جغرافیایی: در تئوری شیوه‌های زندگی، بعضی از افراد با انتخاب آگاهانه یا غیرآگاهانه یک الگوی خاص برای زندگی خود فرصت‌هایی را فراهم می‌آورند که بیش از دیگران در معرض بزه قرار می‌گیرند. تصمیم به سرقت، زمان انجام سرقت و نوع سرقت: بر اساس تئوری انتخاب عقلانی، سارق قبل از انجام کار، محاسبه سود و زیان کرده و راهی را که با اهدافش موافق است برمی‌گزیند. عدم برخورداری پلیس از امکانات عملیاتی و آگاهی سارقان از شگردهای پلیس نیز، راه را برای انجام فعالیت مجرمانه بر اساس تئوری عقلانیت پارامتریک باز می‌کند. به معنای

انتخاب راه مناسب برای رسیدن به اهداف مشخص با اطلاع از تمام پیامدهای مثبت و منفی آن. وجود مال خرها: بر اساس تئوری شیوه‌های زندگی، یکی از سه عامل ارتکاب سرقت، عدم وجود مانع است. وجود مال خرها برای به فروش رساندن اموال مسروقه نمونه‌ای از همین عامل «عدم وجود مانع» محسوب می‌شود چرا که سارق، برای فروختن آن اموال هیچ مانع و مشکلی بر سر راه خود ندارد (احمدی، ۱۳۸۴: ۴۳).

مطالعات اجتماعی نشان می‌دهد در کشورهایی که توزیع ثروت به صورت عادلانه نباشد هر روز فقرا، فقیرتر و اغنیا ثروتمندتر می‌شوند. فاصله طبقاتی فزونی می‌یابد و به علت عدم آموزش‌های اجتماعی و ضعف فرهنگی فقدان احساس همبستگی ناشی از مادی-گرایی و فردگرایی که از خصوصیات جامعه‌های در حال توسعه است. افراد قادر به هدایت درست ستیز علیه این بی‌عدالتی اجتماعی نیستند در نتیجه شاهد این هستیم که ارزش‌های اجتماعی فاقد اعتبار می‌شود، نظارت اجتماعی سست می‌گردد و بزهکاری و تبهکاری عمومیت پیدا می‌کند (ستوده، ۱۳۸۱: ۸۰).

در سال ۱۹۷۹ اولین بار فرصت ارتکاب به جرم توسط «کوهن^۱» و «نلسون^۲» برای تبیین جرایم سرقت و غارت‌گری مطرح گردید. این رویکرد بر این فرض استوار است که برای وقوع سرقت باید سه عنصر در زمان و مکان بر یکدیگر منطبق شود. از نظر «دیدگاه فرصت ارتکاب به جرم» هیچ کس بدون وجود فرصت‌های محیطی که امکان انجام عمل مجرمانه را میسر سازد، قادر به بزهکاری نیست. کسی نمی‌تواند بدون فراهم‌سازی لوازم و اسباب محیطی بزهکاری مرتکب جرم شود، حتی اگر تحت تأثیر عواملی تمایل ارتکاب بزه در او وجود داشته باشد. بنابراین؛ «فرصت» شرط ضروری و عامل بروز جرم است. نکته حائز اهمیت دیگر این که فرصت‌های جرم‌زا به اندازه عوامل فردی بروز جرم اهمیت دارند (کلاتتری و همکاران، ۱۳۸۷: ۳۱). در این میان

---

1. Cohen

2. Nelson

«ویسبرد^۱» و «اک^۲» چهار مفهوم اساسی را در شکل‌گیری مکان‌های جرم خیز مؤثر دانسته‌اند: تسهیلات، ویژگی‌های مکانی^۳، اهداف مجرمانه،^۴ وجود اموال یا اشیایی که مطلوب بزهکار، باعث ایجاد محدوده‌های جرم خیز می‌شود (توکل، ۱۳۸۴: ۷۴).

پیشینه تحقیق

جستجوی در ارتباط با موضوع عوامل جرم سرقت، بیانگر آن است که تحقیقات زیادی در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است که برخی از تحقیقاتی که مرتبط‌تر با موضوع تحقیق هستند در جدول شماره (۱) مشاهده می‌کنید:

جدول ۱- پیشینه پژوهش

ردیف	پژوهشگر و سال	عنوان پژوهش	نتایج تحقیق
۱	ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۶)	بررسی عوامل وقوع جرم سرقت خودرو در شهرستان شیراز	یافته‌های پژوهش نشان داد وقوع سرقت خودرو به عوامل متعددی از جمله تولید خودروهای بی کیفیت داخلی، عدم رعایت نکات حفاظتی توسط صاحبان خودرو، افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی، ضعف عملکرد پلیس، خلأهای قانونی و غیره بستگی دارد
۲	بهرامی و همکاران (۱۳۹۵)	بررسی علل و عوامل اجتماعی مؤثر بر سرقت‌های خرد در بندرعباس	نتایج پژوهش نشان داد که حضور به موقع نگهبان محله بر محل وقوع سرقت باعث کاهش آن می‌شود
۳	رمضانی زاده (۱۳۹۳)	بررسی وضعیت سرقت نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله شهرستان اهواز و ارائه راهکارهای پیشگیرانه	وجود رابطه معنی دار بین احساس محرومیت نسبی و میزان گرایش نوجوانان به بزهکاری، با توجه به نتایج به دست آمده رابطه معنی داری وجود دارد.
۴	صالحی (۱۳۹۲)	بررسی تطبیقی میزان سرقت در استان مازندران	عوامل مرتبط با بی‌سازمانی اجتماعی مانند طلاق، قتل، خودکشی، اعتیاد و... نقش مهمی در پدیده سرقت دارند. پس دو متغیر بی‌سازمانی اجتماعی و کنترل اجتماعی دارای رابطه معناداری با

1. Weisburd
2. Eck
3. Site features
4. Crime targets

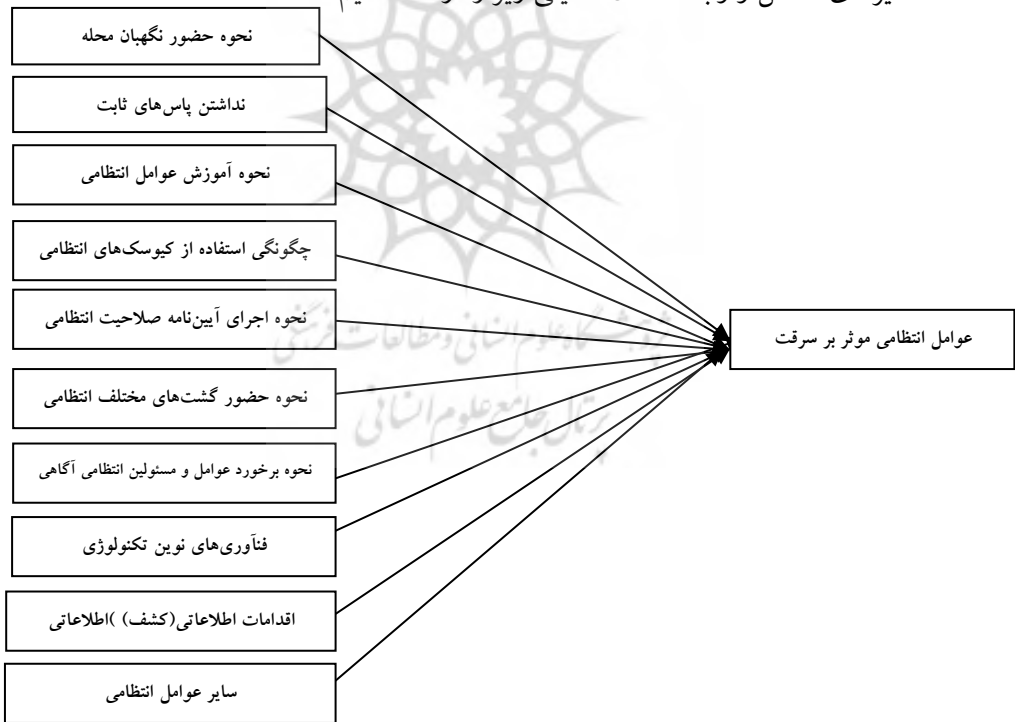
	پدیده سرقت هستند.		
۵	نهمراد (۱۳۹۰)	بررسی رابطه مناطق مختلف شهر اردبیل با جرایم مواد مخدر و سرقت در دو سال اخیر (۹۰-۸۹)	متغیرهای محل سکونت، اعتیاد، نوع شغل و سابقه سرقت در ارتکاب جرم سرقت مؤثر می‌باشند.
۶	هوشمند و همکاران (۱۳۹۰)	شناخت عوامل اجتماعی مرتبط با سرقت در مورد سارقان زندانی استان کردستان	افرادی که در رده‌های پایین اجتماعی به لحاظ شغل، تحصیلات، درآمد و... قرار دارند به دنبال فرایند دیگری برای جبران بوده و به سمت شرکت در گروه‌های منحرف و مجرم که ابزار غیر مشروع برای دستیابی به همان موقعیت‌ها استفاده می‌کنند، سوق می‌یابند.
۷	کلاتری و همکاران (۱۳۸۹)	تحلیل فضایی الگوهای بزه با استفاده از GIS	بالا بودن میزان کاربری تجاری و کمبود برخی کاربری‌های موردنیاز شهروندان از جمله فضای سبز که نظارت رسمی بر این محدوده‌ها را بسیار دشوار ساخته در افزایش توزیع جغرافیایی نوع و میزان جرایم و شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری مؤثر بوده است.
۸	حیمی (۱۳۹۳)	عوامل مؤثر بر سرقت نوجوانان محبوس در کانون اصلاح و تربیت استان تهران	گروه‌های مرجع افراد در ارتکاب جرم سرقت نوجوانان مؤثر بوده و هرچقدر کنترل غیررسمی کمتر باشد میزان سرقت نیز افزایش می‌یابد. تغییرهای تحصیلات، محل سکونت، استفاده از مواد مخدر و قرص-بای روان‌گردان نیز در سرقت مؤثر هستند.
۹	ماتسودا و همکاران ^۱ ۲۰۰۸	بازداری از سرقت، یک مدل انتخاب عقلانی برای جرایم خشن و سرقت	نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که دو مقوله «هزینه‌های انجام جرم» و نیز «یادگیری» نقش عمده‌ای در انجام و یا بازداری از سرقت می‌باشند.
۱۰	لین و همکاران ^۲ (۲۰۰۷)	سرقت: انگیزه‌ها و سبک زندگی	برای بسیاری از این سارقان پاداش‌های روانی و مادی حاصل از انجام جرم دارای اهمیت بیشتری نسبت به هزینه‌های این کار است. علاوه بر آن تجارب زندگی این افراد، نقش مؤثری در ارتکاب جرمشان داشته و اینان در محیط‌ها و شرایطی زندگی کرده‌اند. اعم از خانواده و گروه دوستان- که سبب شده ایشان در فرایند مجرم شدن قرار گرفته و به سرقت بپردازند

1.Matsuda et al

2.Lynn et al

تمامی پژوهش‌های ارائه شده در این قسمت، نقش عوامل گوناگون فردی، خانوادگی و فرهنگی در سرقت مورد توجه بوده است، اما هیچ کدام از آن‌ها به نقش عوامل انتظامی نپرداخته‌اند. پیداست که نیروی انتظامی و عملکرد آن خود نقش مهمی در افزایش یا کاهش این پدیده دارد، اما این پژوهش از این نکته غافل بوده‌اند. پژوهش پیش رو از این نظر می‌تواند، پژوهشی متمایز شناخته شود. برای متمایز کردن عوامل انتظامی تأثیرگذار بر سرقت در سطوح مختلف تحلیل، ابتدا با استفاده از تئوری‌های مطرح شده و پیشینه تحقیق رابطه مورد نظر به اختصار تبیین و مورد بررسی قرار گرفته شد و در هر تبیین ابتدا مؤلفه‌ها و شاخص‌های مختلف هر نظریه طبق نتایجی که محقق از فهم خود از تئوری کسب نموده احصاء شده و سپس برای مشخص کردن رابطه متغیرهای مستقل و وابسته، مدل تحلیلی زیر را ارائه داده‌ایم:

شکل ۱- مدل مفهومی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت (منبع: نگارندگان)

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- به نظر می‌رسد نحوه حضور نگهبان محله بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۲- به نظر می‌رسد نداشتن پاس‌های ثابت بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۳- به نظر می‌رسد نحوه آموزش عوامل انتظامی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۴- به نظر می‌رسد چگونگی استفاده از کیوسک‌های انتظامی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۵- به نظر می‌رسد نحوه اجرای آیین‌نامه صلاحیت انتظامی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۶- به نظر می‌رسد نحوه حضور گشت‌های مختلف انتظامی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۷- به نظر می‌رسد نحوه برخورد عوامل و مسئولین انتظامی و آگاهی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۸- به نظر می‌رسد فناوری‌های نوین تکنولوژی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۹- به نظر می‌رسد اقدامات اطلاعاتی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.
- ۱۰- به نظر می‌رسد سایر عوامل انتظامی بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد تأثیر دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، در حیطه تحقیقات کاربردی است. روش پژوهش توصیفی پیمایشی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این تحقیق شامل کارشناسان و

مسئولین دست‌اندرکار پیشگیری، کشف و مبارزه با سرقت‌های خرد با سابقه بیش از ۵ سال اشتغال در پلیس آگاهی و کلانترهای سطح شهر مشهد بوده، بنابراین حجم نمونه در این پژوهش شامل کارکنان مورد نظر می‌باشد که در سال ۱۳۹۸ در پلیس آگاهی و کلانترهای سطح شهر مشهد مشغول به کارند که با استفاده از جدول مورگان به تعداد ۹۶ نفر محاسبه شده است و اطلاعات موردنیاز از طریق پرسشنامه محقق ساخته و به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده جمع‌آوری گردیده است. روایی این پژوهش به صورت صوری بوده است. در این روش پس از اخذ نظرات ناظر علمی تحقیق، ابتدا پرسشنامه در اختیار اساتید متخصص قرار گرفت و با در نظر گرفتن نکات بیان شده در نظرات، همگی آنان روایی پرسش‌نامه مورد سنجش قرار گرفت. پایایی پرسشنامه بر اساس آلفای کرونباخ که در جدول شماره (۲) اشاره شده است، تعیین شده است که نشان‌دهنده پایایی مناسب برای این پرسشنامه است.

جدول ۲- پایایی ابعاد تحقیق

مقدار آلفا	تعداد گویه‌ها	ابعاد
۰/۹۱۵	۲	نحوه حضور نگهبان محله
۰/۹۱۴	۴	نداشتن پاس‌های ثابت
۰/۸۹۳	۵	نحوه آموزش عوامل انتظامی
۰/۹۱۰	۳	چگونگی استفاده از کیوسک‌های انتظامی
۰/۷۶۵	۴	نحوه اجرای آیین‌نامه صلاحیت انتظامی
۰/۷۸۸	۵	نحوه حضور گشت‌های مختلف انتظامی
۰/۷۳۱	۳	نحوه برخورد عوامل و مسئولین انتظامی و آگاهی عامل
۰/۸۷۹	۶	فناوری‌های نوین تکنولوژی
۰/۸۸۳	۱۳	سایر عوامل انتظامی (کنترل حرفه‌ای و سابقه‌دار، فعال نمودن و گسترش شبکه منابع و مخبرین، اشرافیت رئیس کلانتری به حوزه استحفاظی و ...)
۰/۸۵۷	۷	اقدامات اطلاعاتی (کشف اطلاعاتی)

جهت آزمون فرضیات پژوهش از روش‌های آماری توصیفی، آزمون کولموگروف-اسمیرنف، ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره و جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

یافته‌ها پژوهش

یافته‌های توصیفی: نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در بخش توصیفی نشان داد که بیشتر پاسخگویان مرد (۹۰ نفر) هستند که ۹۳/۸ درصد از آنان را شامل می‌شوند، گروه سنی ۳۷ تا ۴۲ (۶۵/۶ درصد) دارای بیشترین فراوانی و گروه‌های سنی ۳۱ تا ۳۶ سال (۳/۱ درصد) دارای کمترین فراوانی می‌باشد. همچنین ۴۸ نفر (۵۰ درصد) از پاسخگویان دارای مدرک تحصیلی لیسانس هستند که بیشترین افراد را شامل می‌شود. در خصوص طیف درجات افراد پاسخگو ۵۳/۱ درصد افسر جزء و ۴۶/۹ درصد آنان افسر ارشد می‌باشند. همچنین با توجه به مشاهدات معتبر (۹۶ نفر) میانگین سنوات خدمت پاسخگویان، ۱۸/۵ سال می‌باشد. در خصوص نوع وضعیت استخدامی افراد پاسخگو، بیشتر آنان (۹۶/۹ درصد) پایور انتظامی بودند. بالاترین میانگین‌ها در بین مؤلفه‌های عوامل انتظامی در پیشگیری از سرقت‌های خرد مربوط به همکاری مردم با پلیس (ارتباط با مرکز ۱۱۰) و بی‌توجهی مردم به هشدارهای انتظامی پلیس با میانگین ۴/۷۵ و ۴/۷۱ از ۵ می‌باشد.

یافته‌های استنباطی

فرض نرمال بودن داده‌ها در سطح معناداری ۰/۵ با آزمون کولموگروف-اسمیرنف استفاده شده است. نتایج حاصل از این آزمون برابر جدول شماره (۳) نشان می‌دهد که در تمامی موارد مقدار معناداری بالاتر از ۰/۰۵ به دست آمده است. لذا کلیه متغیرهای تحت بررسی توزیع نرمال می‌باشد.

جدول ۳- آزمون بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	آماره کولموگروف	سطح معنی داری
نحوه حضور نگهبان محله	۴/۴۵۳	۰/۶۸۰	۲/۸۳۲	۰/۲۳۴
نداشتن پاس‌های ثابت	۴/۰۷۸	۰/۹۲۶	۱/۹۹۲	۰/۱۵۶
نحوه آموزش	۴/۴۸۹	۰/۵۷۴	۱/۸۴۲	۰/۳۴۱
استفاده از کیوسک‌های انتظامی	۴/۰۰۰	۰/۹۴۰	۲/۵۷۲	۰/۱۹۱
اجرای آیین‌نامه	۴/۵۱۵	۰/۵۲۵	۳/۱۵۲	۰/۳۶۹
حضور گشت‌های انتظامی	۴/۵۱۸	۰/۵۲۲	۲/۲۳۴	۰/۲۳۰
برخورد عوامل و مسئولین انتظامی	۴/۶۱۴	۰/۴۵۱	۲/۹۷۰	۰/۱۲۳
فناوری‌های نوین	۴/۵۸۳	۰/۵۴۶	۲/۷۱۷	۰/۱۳۹
اقدامات اطلاعاتی	۴/۵۱۳	۰/۴۸۹	۲/۴۱۲	۰/۲۷۹
سایر عوامل انتظامی	۴/۵۷۷	۰/۴۲۳	۲/۱۱۵	۰/۲۵۳
عوامل مؤثر بر سرقت‌ها	۴/۴۸۲	۰/۴۲۷	۱/۹۵۶	۰/۱۴۹

در جدول شماره (۴)، رابطه متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (گرایش به ارتکاب سرقت) ارائه شده است. بر اساس یافته‌های جدول پیش گفته، نتایج آزمون فرضیه‌ها در ادامه ارائه می‌شود:

فرضیه اول: با توجه به داده‌های جدول (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون $0/599$ و سطح معناداری $0/000$ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد بین نحوه حضور نگهبان محله بر عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با $0/559$ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد متوسط می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن حضور نگهبان محله، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت متوسطی کاهش پیدا می‌کند.

جدول ۴- آزمون همبستگی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد

ردیف	متغیر مستقل	نوع آزمون	سطح معناداری	ضریب	قبولی یا ردی
۱	نحوه حضور نگهبان محله	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۵۵۹	تأیید
۲	نداشتن پاس‌های ثابت	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۷۰۱	تأیید
۳	نحوه آموزش انتظامی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۷۹۰	تأیید
۴	چگونگی استفاده از کیوسک‌های انتظامی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۹۰۳	تأیید
۵	نحوه اجرای آیین‌نامه صلاحیت انتظامی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۷۵۲	تأیید
۶	نحوه حضور گشت‌های مختلف انتظامی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۷۴۸	تأیید
۷	برخورد عوامل و مسئولین انتظامی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۸۰۸	تأیید
۸	فناوری‌های نوین تکنولوژی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۷۰۶	تأیید
۹	اقدامات اطلاعاتی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۸۴۱	تأیید
۱۰	سایر عوامل انتظامی	پیرسون	۰/۰۰۰	۰/۹۱۱	تأیید

فرضیه دوم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۷۰ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد بین نداشتن پاس‌های ثابت و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۷۰۱ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد بالا می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن نداشتن پاس‌های ثابت، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی افزایش پیدا می‌کند.

فرضیه سوم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۷۹۰ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد بین نحوه آموزش انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه

که برابر با ۰/۷۹۰ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد بالا می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن نحوه آموزش انتظامی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه چهارم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۹۰۳ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد بین چگونگی استفاده از کیوسک‌های انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۹۰۳ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد بالا می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن استفاده از کیوسک‌های انتظامی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه پنجم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۷۵۲ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، بین نحوه اجرای آیین‌نامه صلاحیت انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۷۵۲ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد متوسط می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن نحوه اجرای آیین‌نامه صلاحیت انتظامی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت متوسطی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه ششم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۷۴۸ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، بین نحوه حضور گشت‌های مختلف انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۷۴۸ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد متوسط می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن حضور گشت‌های مختلف انتظامی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت متوسطی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه هفتم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۸۰۸ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، بین نحوه برخورد عوامل و مسئولین انتظامی و آگاهی بر عوامل آن و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۸۰۸ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد بالا می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن برخورد عوامل و مسئولین انتظامی و آگاهی بر عوامل آن، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه هشتم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۷۰۶ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، بین فناوری‌های نوین تکنولوژی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۷۰۶ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد متوسط می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن استفاده فناوری‌های نوین تکنولوژی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه نهم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۸۴۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، بین اقدامات اطلاعاتی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۷۰۶ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد متوسط می‌باشد. بدین معنی که بالا رفتن اقدامات اطلاعاتی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی کاهش پیدا می‌کند.

فرضیه دهم: با توجه به داده‌های جدول شماره (۴)، مقدار ضریب همبستگی پیرسون ۰/۹۱۱ و سطح معناداری ۰/۰۰۰ می‌توان با اطمینان ۹۵ درصد بیان کرد، بین سایر عوامل انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. از طرفی مقدار این رابطه که برابر با ۰/۹۱۱ است، به صورت مستقیم (مثبت) و در حد بالا می‌باشد. بدین معنی که

بالا رفتن برخورد سایر عوامل انتظامی، میزان سرقت‌های خرد نیز به نسبت بالایی کاهش پیدا می‌کند.

در این بخش، مطابق جدول شماره (۵) برای بررسی چند متغیر از رگرسیون چندگانه استفاده گردیده تا هم به توان تأثیر متغیرهای مختلف بر عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت را بررسی نماییم و هم تعیین‌کننده‌های اصلی مؤثر بر آن را مشخص نماییم.

جدول ۵- نتیجه تحلیل رگرسیونی متغیرهای عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت

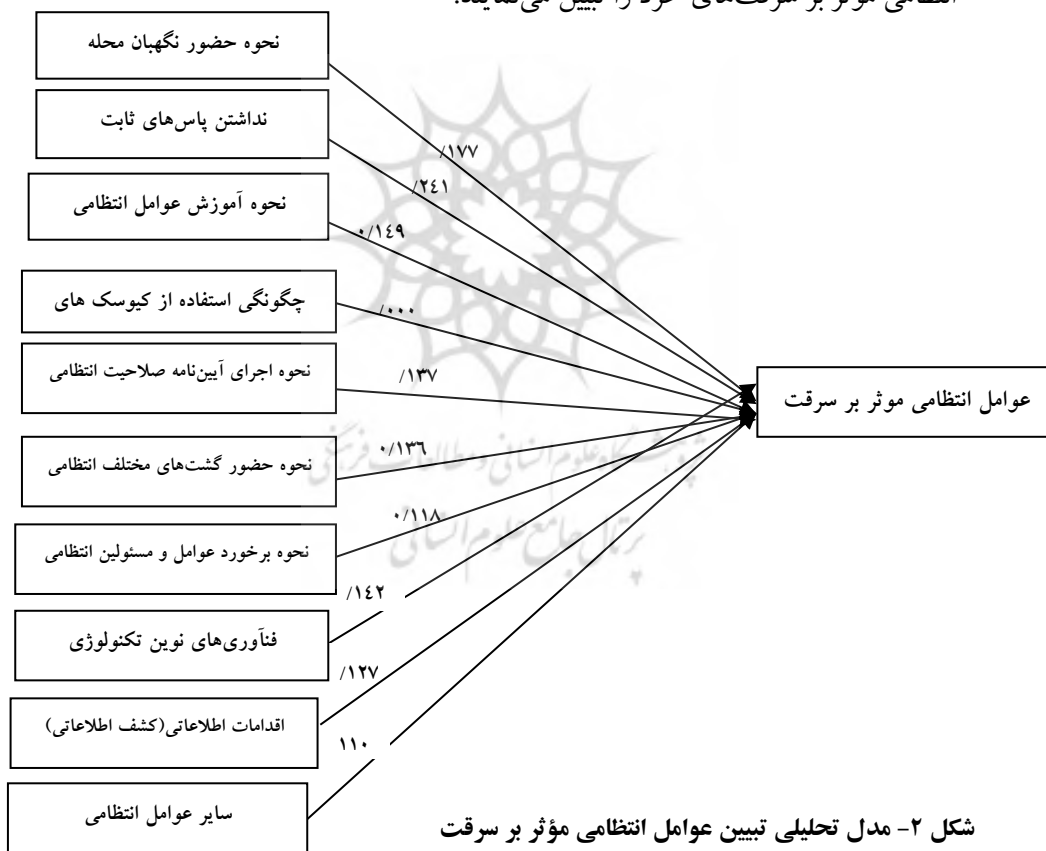
درجه آزادی (df)	میانگین کل	F	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین	سطح معناداری
۹۵	۱/۷۳۳	۲/۱۶۸	۰/۴۵۱	۰/۷۲۳	۰/۰۰۰

برای پیش‌بینی حیطه متغیرهای عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد از تحلیل رگرسیون به شیوه هم‌زمان استفاده شد، نتایج نشان داد که مدل پیش‌بینی $F=۲/۱۶۸$ در سطح $P<۰/۰۰۰$ معنادار است. نتیجه تحلیل رگرسیونی عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد در جدول شماره (۵) آمده است.

جدول ۶- نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای مؤثر بر گرایش افراد به سرقت

نام متغیر	B	خطای استاندارد	Beta ضریب (استاندارد شده بتا)	t	Sig
Constant = عدد ثابت	۲/۳۱۹	۰/۷۷۶	-----	۴/۵۳۸	۰/۰۰۰
نحوه حضور نگهبان محله	۰/۱۱۱	۰/۱۲۳	۰/۱۷۷	-۰/۱۷۷	۰/۰۰۱
نداشتن پاس‌های ثابت	-۰/۲۷۱	۰/۱۳۳	۰/۲۴۱	۰/۵۹۳	۰/۰۰۰
نحوه آموزش	۰/۱۱۹	۰/۰۴۳	۰/۱۴۹	۰/۷۶۵	۰/۰۰۲
استفاده از کیوسک‌های انتظامی	-۴/۷۹۷	۰/۱۵۷	۰/۰۰۰	۱/۸۹۰	۰/۰۶۳
اجرای آیین‌نامه	۰/۱۱۶	۰/۳۱۰	۰/۱۳۷	۱/۷۴۳	۰/۰۰۰
حضور گشت‌های انتظامی	۰/۱۷۶	۰/۱۶۵	۰/۱۳۶	۱/۵۶۳	۰/۰۰۰
برخورد عوامل و مسئولین انتظامی	۰/۱۱۹	۰/۱۸۶	۰/۱۱۸	۱/۴۴۵	۰/۰۰۰
فناوری‌های نوین	۰/۱۲۷	۰/۱۳۸	۰/۱۴۲	۱/۵۴۲	۰/۰۰۰
اقدامات اطلاعاتی	۰/۱۴۷	۰/۱۹۳	۰/۱۲۷	۱/۶۱۴	۰/۰۰۰
سایر عوامل انتظامی	۰/۱۱۵	۰/۱۷۴	۰/۱۱۰	۱/۸۴۲	۰/۰۰۰

بر این اساس عمده‌ترین متغیرهای تأثیرگذار بر عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد بر حسب میزان همبستگی به ترتیب اولویت عبارت‌اند از: نداشتن پاس‌های ثابت با وزن بتای (۰/۲۴۱)، حضور نگهبان محله با وزن بتای (۰/۱۷۷)، آموزش عوامل انتظامی با وزن بتای (۰/۱۴۹)، فناوری‌های نوین با وزن بتای (۰/۱۴۲)، اجرای آیین‌نامه با وزن بتای (۰/۱۳۷)، حضور گشت‌های انتظامی با وزن بتای (۰/۱۳۶)، اقدامات اطلاعاتی با وزن بتای (۰/۱۲۷)، برخورد عوامل و مسئولین انتظامی با وزن بتای (۰/۱۱۸) و سایر عوامل انتظامی با وزن بتای (۰/۱۱۰) که در مجموع حدود (۷۲ درصد) واریانس عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد را تبیین می‌نمایند.

شکل ۲- مدل تحلیلی تبیین عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت

بحث و نتیجه‌گیری

در این قسمت سعی خواهد شد نتایج حاصل از تحقیق با نتایج سایر تحقیقات انجام شده مقایسه شود و سپس با استفاده از نظریه‌های علمی نتایج به دست آمده تحلیل کرد. از بررسی نتایج به دست آمده، مشخص شد بین نحوه حضور نگهبان محله و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد، از جمله تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است می‌توان به مطالعه بهرامی (۱۳۹۵) اشاره کرد که در نتایج به دست آمده این تحقیق آمده است: حضور به موقع نگهبان محله بر محل وقوع سرقت باعث کاهش آن می‌شود که نشان می‌دهد نتیجه حاصل منطبق با نتایج این تحقیق است. در نتیجه‌گیری دوم مشخص می‌شود بین نداشتن پاس‌های ثابت و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه معناداری مشاهده می‌شود. وجود پاس‌های ثابت از جمله پاس پیاده کادر رسمی، پاس پیاده وظیفه و پاس‌های سیار می‌تواند در کاهش سرقت‌های خرد تأثیر فراوان در فرماندهی انتظامی استان خراسان رضوی داشته باشد. نتایج این تحقیق با یافته‌های تحقیقات ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۶) و حاجلو و همکاران همخوانی دارد. بررسی نتایج حاصله مشخص می‌شود، بین نحوه آموزش انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه معنادار قوی وجود دارد. معیار واقعی کمک نیروهای پلیس به خوب اداره کردن شهرها، میزان توانایی آن‌ها در برقراری و حفظ روابط خوب با شهروندان (در عین عمل به تعهداتشان) است. نوسازی مأموریت پلیس، تهیه رویکردهایی در راستای مشارکت و حل مسئله و ارائه آموزش به مأموران پلیس در مورد روش‌های محترمانه و مؤثر اجرای عملیات با رعایت حقوق بشر، همگی عناصر یک تعامل مثبت بین نیروهای پلیس و جامعه هستند؛ بنابراین نحوه آموزش صحیح و کارآمد در زمینه افزایش اختیارات مأمورین گشت انتظامی، نحوه آموزش کارکنان در خصوص آشنایی بیشتری با مناطقی که در معرض خطر سرقت هستند، آموزش علمی و

اصولی نیروهای گشتی، افزایش توانمندی کارآگاهان پلیس در انجام مصاحبه و بازجویی‌های فنی و دستگیری سارقین باسابقه، دنبال کردن و زیر نظر داشتن مخفیانه مداوم محل‌ها، اشخاص و اشیاء به‌منظور پی بردن به فعالیت یا هویت آن‌ها (تعقیب و مراقبت) و آموزش پرسنل و ارتقاء سطح دانش فنی آن‌ها به‌طوری‌که به مرحله مهارت برسند می‌تواند در کاهش سرقت‌های خرد تأثیر فراوان در فرماندهی انتظامی استان خراسان رضوی داشته باشد. به‌طوری‌که هرچه آموزش‌های ارائه شده از کیفیت بالاتری برخوردار باشند و متناسب با نیازهای کاری و شغلی کارکنان ارائه شوند و کلانتری‌ها به تجهیزات مدرن و امکانات الکترونیکی، خودرویی و موتوری باقدرت مانور مناسب و متناسب با نوع مأموریت، مجهز گردند می‌توان شاهد ارتقاء کارایی و عملکرد کلانتری‌ها در پیشگیری از وقوع انواع جرائم به‌خصوص جرم سرقت خواهیم بود.

در خصوص نتایج حاصل از چگونگی استفاده از کیوسک‌های انتظامی می‌توان گفت این شاخص رابطه معناداری با عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد دارد، به‌طوری‌که هرگاه موقعیت جغرافیای گوناگون کیوسک‌های در محله‌ها به‌صورت صحیح جایابی شود، احتمال انجام اعمال مجرمانه نظیر سرقت نیز کاهش می‌یابد. نتایج این تحقیق با یافته‌های تحقیقات رضوانی زاده (۱۳۹۳) همخوانی دارد. از بررسی نتایج حاصله مشخص می‌شود، بین نحوه اجرای آیین‌نامه صلاحیت انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد، این بدان معناست که با اجرای درست و به موقع آیین‌نامه صلاحیت انتظامی، بر کاهش سرقت‌های خرد تأثیر زیادی خواهد داشت. قدر مسلم است که هر چه پی‌جویی قاعده و نظام‌مند و تهیه طرح مبارزه با جرم را به عنوان یک قاعده الزام‌آور و همچنین استفاده از بانک‌های اطلاعاتی و بهره‌برداری از طرق علمی برای دسترسی به متهمین و کشف اموال مسروقه توسط کارآگاهان و

مدیران استان بیشتر به کار بسته شود، به همان نسبت کاهش سرقت‌های خرد را در پی خواهد داشت. از بررسی نتایج حاصله مشخص می‌شود، بین نحوه حضور گشت‌های مختلف انتظامی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد، این بدان معناست که با اجرای درست و به موقع حضور منظم گشت‌های انتظامی موتوری توسط کلاترهای شهر مشهد، حضور منظم گشت‌های ماشینی، استفاده از خودروهای مخفی، لباس مبدل، فریبکاری یا حکم ضربتی (غافل‌گیری)، گشت زنی دائم به صورت پنهان و آشکار بدون تعطیلی بی‌وقفه و تجهیز واحدهای گشتی به پلاک‌خوان‌های سیار و نوت بوک بر کاهش سرقت‌های خرد تأثیر زیادی خواهد داشت.

در خصوص نتایج حاصل از چگونگی استفاده از نحوه برخورد عوامل و مسئولین انتظامی و آگاهی عامل می‌توان گفت این شاخص رابطه معناداری با عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد دارد، به طوری که هرگاه برخورد مناسب قضایی از سوی مأمورین آگاهی، وجود رابطه کاری مؤثر با برقراری تعامل سازنده میان مدیران و کارآگاهان پلیس به‌ویژه فعال در بخش مبارزه با سرقت و همچنین شناخت ویژگی‌های محیطی و آشنایی با منطقه مورد سرقت به صورت صحیح انجام شود، احتمال انجام اعمال مجرمانه نظیر سرقت‌های خرد نیز کاهش می‌یابد. از بررسی نتایج حاصله مشخص می‌شود، بین فناوری‌های نوین تکنولوژی و عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد رابطه وجود دارد. امروزه دانش و فناوری‌های نوین گام‌های سریعی برای ورود به هزاره سوم برداشته و جامعه نیز به‌سرعت در حال دگرگونی است که این خود نیز موجب تغییرات نهادی در طرز تفکر و دانش کارآگاهان پلیس آگاهی می‌گردد. دانش مدیریت راهبردی پلیس دو هدف اساسی را در زمینه تغییرات فناوری و دگرگونی‌های خیره‌کننده آن پیش رو داشته است، نخست راهبردهای همسازی با رقابت‌های فناورانه موجود در جامعه و استفاده بهینه از توانایی‌های آن و دوم افزایش

قدرت به کارگیری و بهره‌برداری از فناوری‌های نوین که در بسیاری از کشورها موجب کاهش هزینه‌ها و افزایش بازدهی شده است. هر دو راهبرد فوق از جمله ابزار اصلی در تصمیم‌گیری راهبردی پلیس آگاهی بر پایه اطلاعات و به کارگیری فناوری‌های نوین در انجام مأموریت‌های محوله به شمار می‌روند این بدان معناست که با کاربرد ابزار تکنولوژی در حفاظت از سرقت‌های خرد، تجهیزات نوین و مناسب واحدهای گشتی، تعبیه و نصب دوربین‌های مداربسته و باکیفیت، بهره‌برداری از روش‌های آزمایشگاهی و به کارگیری علم شیمی از طریق الکترولیز، بهره‌مندی از فضای مجازی (سایبر) جهت کشف جرایم سرقت‌های خرد و افزایش قدرت به کارگیری و بهره‌برداری از فناوری‌های نوین جهت کاهش هزینه‌ها بر کاهش سرقت‌های خرد تأثیر زیادی خواهد داشت.

در خصوص نتایج حاصل از سایر عوامل انتظامی نظیر کنترل حرفه‌ای و سابقه‌دار، فعال نمودن و گسترش شبکه منابع و مخبرین، اشرافیت رئیس کلانتری به حوزه استحفاظی و ... می‌توان گفت این شاخص رابطه معناداری با عوامل انتظامی بر سرقت‌های خرد دارد، به طوری که هرگاه همکاری مردم با پلیس (ارتباط با مرکز ۱۱۰)، تعامل و برقراری جلسات هدفمند با مسئولین نسبت به بی‌نیازی افسران پرونده در بحث پایش تصویری از آرشیو، احداث پارکینگ در سطح شهر و تجهیز آن‌ها به سامانه پلاک خوان هوشمند متصل به سیستم پلیس، نقش مهم دستگاه قضایی و میزان تعامل پلیس با دستگاه قضایی، نهادها و ارگان‌های دولتی بالاخص شهرداری و شرکت‌های سازنده، سرعت غافلگیری و ورود سریع به محل در حداقل زمان ممکن، استفاده از مخبرین رایج‌ترین طریق برای کشف جرم و دستگیری متهمان و مجرمین، شناسایی و کنترل دقیق مجرمین سطح یک و حرفه‌ای، اعمال نظارت‌های نامحسوس بر مجرمین سابقه‌دار با بهره‌گیری از ابزار و امکانات موجود، تجزیه و تحلیل و شناسایی محل و

خیابان‌هایی که بیشترین آمار وقوع را داشته و طعمه‌گذاری در آن‌ها و همچنین مظنون‌گیری هدفمند در محل‌های آلوده در ساعات پیک انجام شود، احتمال انجام اعمال مجرمانه نظیر سرقت‌های خرد نیز کاهش می‌یابد. بنابراین نتیجه‌گیری می‌کنیم که تحقیق حاضر در پاسخ به این سؤال که عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد در شهر مشهد کدام است؟ نتایج این تحقیق نشان داد که از بین عوامل ده‌گانه عوامل انتظامی برحسب میزان همبستگی به ترتیب اولویت از جمله نداشتن پاس‌های ثابت با وزن بتای (۰/۲۴۱)، حضور نگهبان محله با وزن بتای (۰/۱۷۷)، آموزش عوامل انتظامی با وزن بتای (۰/۱۴۹)، فناوری‌های نوین با وزن بتای (۰/۱۴۲)، اجرای آیین‌نامه با وزن بتای (۰/۱۳۷)، حضور گشت‌های انتظامی با وزن بتای (۰/۱۳۶)، اقدامات اطلاعاتی با وزن بتای (۰/۱۲۷)، برخورد عوامل و مسئولین انتظامی با وزن بتای (۰/۱۱۸) و سایر عوامل انتظامی با وزن بتای (۰/۱۱۰) که در مجموع حدود ۷۹ درصد) واریانس عوامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد را تبیین می‌نمایند، در کشف جرایم سرقت‌های خرد نقش مؤثری دارند، اما با توجه به ضریب تعیین و تأثیر می‌توان گفت که چهار عامل نداشتن پاس‌های ثابت با وزن بتای (۰/۲۴۱)، حضور نگهبان محله با وزن بتای (۰/۱۷۷)، آموزش عوامل انتظامی با وزن بتای (۰/۱۴۹)، فناوری‌های نوین با وزن بتای (۰/۱۴۲) به ترتیب بیشترین عامل انتظامی مؤثر بر سرقت‌های خرد اثری تعیین‌کننده‌تری دارد.

پیشنهادها

۱- با توجه به نتایج تحقیق افزایش تعداد نگهبان محله در سطح شهر و برقراری نگهبان محلات می‌تواند گاهی مؤثر در پیشگیری و کاهش سرقت‌های خرد باشد و در صورت تأمین اعتبار و سازوکارهای لازم کارشناسی شده در این رابطه مثمر ثمر و موجب بهبود روند فعلی خواهد بود.

- ۲- فراگیری آخرین شیوه‌ها و فنون خاص پیشگیری از جرایم علی‌الخصوص سرقت‌های خرد، تسهیل در برگزاری دوره‌های آموزشی، صرفه‌جویی در وقت و هزینه‌ها، در آموزش رؤسای کلانتری‌ها و پلیس آگاهی از شیوه مجازی استفاده نمود.
- ۳- ایجاد کیوسک‌های انتظامی با حضور نگهبانان محله و مأمورین با تجهیزات کافی در مبادی ورودی بازارها، محل تجمع اماکن تجاری و مغازه‌ها و ....
- ۴- با توجه به تأیید فرضیه مربوط به چگونگی استفاده از کیوسک‌های انتظامی در خصوص کاهش سرقت‌های خرد، بنابراین پیشنهاد می‌گردد نظر به این که استقرار ایستگاه‌های پلیس، نگرش مثبت شهروندان مشهدی، پیشگیری از وقوع جرم و کاهش آن و همچنین احساس امنیت و اعتماد به پلیس را در پی داشته است، باید تقویت کمی و کیفی ایستگاه‌های پلیس در محلات مختلف مشهد، به‌عنوان یک اولویت ویژه و برنامه اصلی، در دستور کار پلیس پیشگیری استان قرار گیرد.
- ۵- توانمندسازی مأموران ایستگاه‌ها، به‌ویژه گشت‌های پیاده، در ابعاد دانش، منش و مهارت در راستای مأموریت‌های محوله.
- ۶- ایجاد سیستم کنترل گشت‌ها از طریق کلانتری‌ها در حوزه استحفاظی راه‌اندازی سیستم G.P.S، اختصاص دستگاه‌های مخابرات و الکترونیک مدرن از قبیل بی‌سیم‌های دستی، رایانه، تلفن همراه و امکانات تجهیزات پیشرفته از طریق معاونت فناوری اطلاعات و ارتباطات استان.
- ۷- اختصاص معاونت آماد و پشتیبانی با اتومبیل‌های مدرن و پیشرفته مجهز به دستگاه‌های رایانه، نوت‌بوک به تعداد کافی و مناسب حتی‌المقدور برابر سازمان مصوب کلانتری‌ها. همچنین اختصاص موتورسیکلت‌های پیشرفته و تیزرو نسبت به تقویت کلانتری‌ها اقدام نمایند.

۸- تشکیل کمیته‌های هماهنگی به منظور هماهنگی نمودن هر چه بیشتر واحدهای تخصص ناجا (درون‌سازمانی) و برون‌سازمانی دخیل در فرایند پیشگیری از سرقت‌های خرد و اتخاذ تدابیر مناسب به منظور به کارگیری و استفاده رؤسای کلانتری‌ها از سیستم جامع و بانک‌های اطلاعاتی سازمان‌های مختلف به منظور کاستن از نیاز به هماهنگی‌های مکرر.

۹- افزایش حضور فیزیکی پلیس به‌ویژه در مناطق و محلاتی که سرقت در آن بیشتر انجام می‌گردد، استفاده از امکانات و تجهیزات کنترل نامحسوس مانند نصب دوربین به‌ویژه در مناطق و محلاتی که سرقت در آن بیشتر انجام می‌گردد و افزایش گشت‌های موتوری جهت کاهش احتمال فرار سارقین و افزایش ریسک دستگیری آنان به‌ویژه در مناطق و محلاتی که سرقت در آن بیشتر انجام می‌گردد.

۱۰- با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می‌شود مدیران و افسران اطلاعاتی و پی‌جو اهمیت بیشتری را در روند تحقیقات جرایم سریالی به اقدامات فنی اطلاعاتی داده و همچنین آموزش‌های مقطعی در این زمینه نیز ارائه شود. لزوم هماهنگی‌های بیشتر با مبادی ذی‌ربط جهت انجام اقدامات فنی و افزایش بانک‌های اطلاعاتی و تجمع آن‌ها نیز احساس می‌شود، چرا که با این اقدام حجم زیادی از اطلاعات به‌صورت یک‌جا ارائه شده و از اتلاف وقت جلوگیری می‌شود.

سپاس‌گزاری

پژوهشگر بر خود لازم می‌داند که از تمام مدیران و کارکنانی که در جمع‌آوری داده‌های پژوهش حاضر، ما را حمایت کردند و رئیس دفتر تحقیقات کاربردی فرماندهی انتظامی استان خراسان رضوی و همکاران محترم آن دفتر که صبورانه برای تکمیل پرسشنامه‌های پژوهش همکاری کردند، صمیمانه تشکر و قدردانی کنند.

منابع:

- احمدی، حبیب. (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی انحرافات. تهران: انتشارات سمت.
- ابراهیمی، شهرام؛ بلادی، سید محمد. (۱۳۹۵). بررسی عوامل وقوع جرم سرقت خودرو در شهرستان شیراز. فصلنامه دانش انتظامی فارس، ۴ (۱۲): ۶۳-۹۶. قابل بازیابی از: <http://far.jrl.police.ir/>
- بیات، بهرام. (۱۳۹۴). فرا تحلیل آسیب‌های اجتماعی. معاونت اجتماعی ناجا.
- بهرامی، قاسم؛ جعفری، رضا. (۱۳۹۵). بررسی علل و عوامل اجتماعی مؤثر بر سرقت‌های خرد در بندرعباس. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی، دانشگاه اردبیل.
- حسینی، سید محمد؛ رحیمی، امین. (۱۳۹۴). برآورد اجتماعی با تأکید بر اولویت جرایم و آسیب‌های اجتماعی کشور. معاونت اجتماعی ناجا.
- حسینی، قربان. (۱۳۹۵). سرقت، جعل و خیانت‌درامانت در آرای دیوان عالی کشور. تهران: ناشر: نشر حقوق‌دان.
- رحیمی، سعید. (۱۳۹۳). عوامل مؤثر بر سرقت نوجوانان محبوس در کانون اصلاح و تربیت استان تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- رضوانی زاده، عباس. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت سرقت نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله شهرستان اهواز و ارائه راهکارهای پیشگیرانه. فصلنامه دانش انتظامی، ۱۳ (۲): ۴۸-۵۰. قابل بازیابی از: <http://pok.jrl.police.ir/journal/authors.note>
- ستوده، هدایت‌الله. (۱۳۸۴). آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات). انتشارات آوای نو.
- سایت مرکز آمار ایران (۱۳۹۷). قابل بازیابی از: <https://www.amar.org.ir/>
- شهرماد، قاسم. (۱۳۸۹). بررسی رابطه مناطق مختلف شهر اردبیل با جرایم مواد مخدر و سرقت در دو سال اخیر. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۴ (۲): ۹۲-۹۰. قابل بازیابی از:

<http://pmsq.jrl.police.ir/>

• صادقی، صادق. (۱۳۹۱). مطالعه تطبیقی میزان سرقت در استان مازندران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جامعه‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تربیت مدرس تهران.

• صالحی، صادق. (۱۳۹۲). مطالعه تطبیقی میزان سرقت در استان فارس. فصلنامه دانش انتظامی فارس. ۴ (۱۲): ۶۳-۹۶. قابل بازیابی از:

<http://far.jrl.police.ir/>

• کلانتری، محسن. (۱۳۸۰). بررسی جغرافیای جرم و جنایت در مناطق شهر تهران. رساله دکتری جغرافیای برنامه‌ریزی شهری. دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تهران.

• فولادوند، اکبر. (۱۳۸۴). آسیب‌شناسی اجتماعی. قم: انتشارات علمی.

• کلانتری، محسن؛ شقاقی شهری، وحید. (۱۳۸۹). تحلیل فضایی الگوهای بزه با استفاده از GIS. مجله تحقیقات اقتصادی، ۶۸(۸): ۷۰-۴۷. قابل بازیابی از

<https://jte.ut.ac.ir/>

• گیدنز، آنتونی. (۱۳۷۳). جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری: نشر نی.

• مجیدی، تقی. (۱۳۹۳). بررسی پدیده سرقت در شهرستان خوی با رویکرد انتظامی. فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان شرقی، ۴ (۱۲): ۶۳-۹۶. قابل بازیابی از:

<http://westaz.jrl.police.ir/>

• معاونت اجتماعی ناجا-اداره کل مطالعات اجتماعی (۱۳۹۲). برآورد اجتماعی

• هوشمند، حسین. (۱۳۸۴). بی‌جویی سرقت. تهران: موسسه انتشاراتی جهان جام جم.

• Arrington, R. (2006). "Crime prevention: the law enforcement officer's practical. Amman – Jordan: MA Thesis of Business Administration. Retried at

:http://www.meu.edu.jo/libraryTheses/327373088f686_8.pdf

• Clinard, B. & and Robert F, M (1995). Sociology of Deviant Behavior, 9th ed, Philadelphia: Harcourt Brace College Publishers. 6(9): 1-15. Retried at:

<http://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:ijarmss&volume=6&issue=9&article=001.%20Retried%20at:%20https://>

[//www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15614263.2017.1288121](http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15614263.2017.1288121).

- GuidePublisher, J & Bartlett Learning, R.(1976).”Burglary prevention: an investment analysis of. 38(1): 102-116. Retrived at: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/PIJPSM-09-2014-0091/full/html>
- Grabosky, N.(1995). “Burglary prevention”, Publisher: Australian Institute of Criminology. ۱۲(۲۱): ۳۵-۴۹ .Retrived at: https://enriquecetupsicologia.com/e-learning/wp-content/uploads/2009/11/Recursos_Humanos-x-Competencias-RESUMEN.pdf.
- Geason, S. Wilson, Paul R.(1992). “Preventing retail crime”, Publisher :Australian Institute of Criminology. Retrived at: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/00197850910927697/full/html>.
- Line, L. & Schinder, Y. (۲۰۰۷). Murder Pursuit, Translated by Eftekhazadeh, Tehran, Zavar Publications. Journal of European Industrial Training, ۳(۸): ۱۲۸-۱۳۶ . Retrived at: <https://www.emerald.com/%20insight/content/doi/10.1108/03090590010321098/full/html>
- Matsoda. N & Michael H, T.(۲۰۰۸). “Crime and justice: an annual review of research”, Publisher: University of Chicago Press. Volume 1.ISBN: 0Journal of Interprofessional Education & Practice, ۳(۸): 20-25. Retrived at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S2405452617301131>
- Siegel, J.(1998): Criminology. London: Wadsworth Publishing Company. Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, 20, 32-46. Retrived at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1473837616300387>
- Smith Peter, B. & Bond Michael, H (1993). Social Psychology Across Cultures : Analysis and Perspectives. ,Harvester Wheatsheaf .residential protection. Publisher: Urban

Economics Program, University of California Retrieved from: <http://www.workitect.com>. Retrived at.

- Weisburd, N. Eck, B. (1999). Burglary prevention: early lessons from the Crime Reduction Programme. Publisher: Home Office` Policing and Reducing Crime Unit, ISBN: 184. Retrived at: <https://s3.amazonaws.com/academia>.

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی